

Izhaja trikrat na teden v slovenskih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota. Zunanje izdaje opoldne, večerno izdaje pa na 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izdajnimi prilogi s "Kazipolom" ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta 6 . 60 3-30
četrt leta 3 . 40 1-70

Posamične številke stanejo 10 h.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v "Goriški Tiskarni". A. Gabršček vsak dan od 8. ure jutraj do 6. večer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

"PRIMOREC" izhaja neodvisno od "Soče" vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

"Soča" in "Primorec" se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Oglasi in poslanice

se računajo po peti vrstici, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje drke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice.

"Goriška Tiskarna" A. Gabršček tiska in zalaga razen "Soče" in "Primorca" še "Slovansko knjižnico", katere izhaja mesečno v slovenskih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsesko 1 gl. 80 kr. — Oglasi v "Slov. knjižnici" se računajo po 20 kr. peti vrstici.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

"Gor. Tiskarna" A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Interpelacije

državnega poslanca gosp. Oskarja Gabrščka.

I.

Interpelacija na Njegovo Eksc. g. ministerskega predsednika kot voditelja ministerstva za notranje reči glede na izdelanje in vzdrževanje ceste po Baski dolini.

Okrajni cestni odbor tolminski je udeležen na troških za gradnjo ceste v gorenji Baski dolini proti Petrovemu brdu na Kranjski meji, katere gradnja stoji pod vodstvom vis. erarja, z 10% doneskom skupne stroškovne svote.

Najhitrejša izgradnja tega cestnega dela je neobhodno potrebna v svrhu lažjega prevažanja materiala, katere se bodo rabile pri delih nameravane bohinjske železnice, ker isti je edina zveza struge Soške doline s Podbrdom, oziroma tvori dohod k bohinjskemu predoru.

Da se pospešijo dela proti Petrovemu brdu, zato so bile oddane prošnje na merodajne oblasti; med drugimi predlog sedanjega gradbenega podjetnika Lončarica, po katerem se zavezuje, pod gotovimi pogoji celo primorsko črto tekom jednega ali dveh let izgovoriti.

Iz tega pač je bilo sklepati, da od one strani, ki je poklicana v prvi vrsti, pospeševati izgradnjo te cestne črte na vsaki mogoči način, se pokaže ono zanimanje, katerega je velika korist, ki jo prinese čim prej mogoče izdelanje te proge, tudi vredna.

Ali do današnjega dne niso bile razpisane niti one ponudbe, ki se nanašajo na dela v tekočem letu.

Posledica tega je, da se dozdeva, da podjetnik prege, lani v polno zadovoljnost solidno in lepo izdelane, ki bi bil mogel v ugodnem spomladanskem času izdelati velik kos daljših del, namerava odlegniti svoj predlog, ki je bil gledé na izdelanje te proge ugoden.

Da se pospeši promet toliko med delom pri železnici, kakor tudi pozneje, je potrebno, da se izboljša in razširi iz Tolmina čez Ljubinj v Podmelec vodeči cestni del tako, da se znižajo obstoječi veliki klanci ter napravi zajedno druga zveza Soške doline s spodnjim delom Baske doline, s čemur se izogne veli-

kim oviram ter bi se dalo doseči pri malem in enakomernem dvigavanju ceste od Bače-Sv. Lucije čez Klavže ob okrajni cesti stoječi kraj Ilovica-Kneza.

Potrebo izgradnje te ceste je razložil tudi okrajni cestni odbor tolminski v neki prošnji, vloženi dne 31. dec. 1897. št. 141. pri c. kr. okr. glav. v Tolminu, ter prosil za izposlovanje primerne subvencije.

Gledé na poročilo 30. marca 1898. št. 6295. je prišlo od vis. c. kr. ministerstva za notranje posle v odlokom od 27. maja 1898. št. 10513, obvestilo, da slavnostno iz financijelnih vzrokov takrat ni v položaju, zagotoviti naproseno državno subvencijo že za bližnjo prihodnost, iz česar je mogoče sklepati, da sicer pripoznava potrebo, izgraditi ta del ceste, da pa ni dovolilo radi takratnih parlamentarnih razmer nikakega prispevka.

Ker se pa kaže sedaj več kot prej potreba boljše zveze med Soško in Basko dolino, stavijo podpisani gledé na važnost te ceste pri bližnji gradnji železnice na Njeg. Eksc. g. min. preds. kot voditelja ministerstva za notranje posle vprašanje:

Ali je Njeg. Eksc. g. c. kr. ministerski preds. in voditelj ministerstva za notranje posle pri volji:

1. ukreniti potrebno, da se pospešijo cestna dela od Podbrda do Petrovega brda?
2. dovoliti okrajnemu cestnemu odboru tolminskemu za vzdrževanje in izboljšanje ceste iz Tolmina v Podbrdo med velikim prometom pri gradnji železnice primerno subvencijo?

3. dati izvesti gradnjo ceste v spodnjem delu Baske doline od Bače, Sv. Lucije čez Klavže v Ilovico-Knezo pod istimi pogoji kakor pri gradnji v gorenji Baski dolini od Hudejužne proti Petrovemu brdu, upoštevaje 10% donesek cestnega odbora tolminskega k skupnemu stroškovnemu znesku?

Dunaj, dne 30. aprila 1901.

Interpelacijo je podpisalo poleg Osk. Gabrščka še 15 drugih slovanskih poslancev.

Iz Plantanovega govora.

Za dr. Tavčarjem se je oglasil v znani zbirski Sustersičevi aferi napredni drž. poslanec Plantan, ki je govoril med drugim tako-le:

"Da se more zadeva prav presoditi, je neizogibno potrebno, na kratko pojasniti ves politični boj, kakor se je pri nas razvil v zadnjih letih, in kakor ga je tudi grajalni odsek pravično upošteval. Ne gre se tu za človeka dra. Šustersiča in za njegovo čast kot osebo, gre se za celo osebo dra. Šustersiča, ker je on priznani najvišji general klerikalne stranke na Kranjskem. Kaj pa so nameni te stranke? Na kratko rečeno: zasužniti hoče slovensko ljudstvo duševno in materialno, da bi je mogla klerikalna stranka v sebične, strankarske namene izkoristiti. To so nagibi, to je geslo, ki je zapisano na zastavo nasprotne stranke. Pod to zastavo so začeli boj proti velezaslužni kmetijski družbi kranjski, in začeli so snovati društva, konsumna društva, gospodarska društva itd., ki pa niso drugega nič, kakor skorpionji, s katerimi hočejo svobodomiselnih meščane, obrtnike, rokodelce in trgovce v kozji rog ugnati in jih kaznovati, ker ne stojijo v klerikalnem taboru. Pri teh družtvih ne gre za gospodarske interese, nego za sebične strankarske namene. Samo politični boj je za te ljudi merodajen, in jaz vam lahko navedem najlepše vzgleda.

Ako bi naša stranka kaj takega storila, ako bi ustanavljala društva, kakor je "Gosp. zveza", pri kateri so same juridične osebe, kaj bi vse z nami storili?

Neverjetno je, da visoka vlada ne vidi, da je ljudstvu in ljudskemu blagostanju na neizmerno škodo, če kaplani v konsumnih družtvih nastopajo kot kramarji, in če se siromašnemu trgovcu, ki se mora bridko boriti za obstanek, vzame kruh in se ga izroči obubožanju samo zategadelj, ker je političen nasprotnik te stranke. (Živahno odobravanje.) Pričakovati bi bilo, da se visoka vlada vendar že vzdrži in vidi, da mora srednji stan, najboljšo oporo države, držati in rešiti, in da ga ne sme prepustiti naklepom tiste stranke, ki ni imela nikdar ljudskega blagostanja pred očmi, ampak vedno le sebične namene. (Živahno pritrdjevanje.)

Povedati vam hočem v kratkih besedah še dva slučaja, katere bosta drastično ilustrovala ves politično-gospodarski boj, oziroma častivredno tendenco nasprotne strani pri ustanovitvi in vodstvu gotovih gospodarskih podjetij.

V Ljubljani eksistira otrok te "Gosp. zveze" z imenom "Vinogradniško društvo" — katero je seveda tudi sad te zveze pod egido dra. Šustersiča, in namen tega društva je, pospeševati vinorejo, nabavljati orodja za vinorejo in za kletarstvo, nakupovati vina, zlasti domača, prodajati jih itd. itd.

In sedaj vam hočem povedati, kako izvršuje to društvo svojo nalogo. To društvo je pod načelništvom, oziroma predsedništvom člana slovanskega centra, odsotnega gospoda advokata Vencajza, in to društvo je storilo sledeče: Hotelo je delati kupčije v velikem slogu ter doseči mnogo dobička, ne da bi pri tem kaj riskiralo, in kako sredstvo si je izmislilo? Čudilo se bodele, kako pametna je ta zveza. Ker dandanes ni dobiti vina zastoj (Veselosť), marveč ga je treba drago plačati, so si mislili, je najboljša, da prodajajo nezadane vino; na to idejo so prišli — in kaj so naredili? Dolgo časa so brozgali in utihotapljali vino, boletirane steklenice so iznova napolnili in oddajali; na ta način so prodajali veliko množico nezadane vina in sicer pod načelništvom člana dohodarstvenega sodišča v Ljubljani. (Čujte! Čujte!) Predsednik tega društva je član dohodarstvenega sodišča. Smehu bi človek zbolel, ako čuje kaj takega. (Živahni medklci.) A to društvo je zasló kmalu v kolizijo s tem dohodarstvenim sodiščem; in to je imelo zanimive posledice, prvič, da je sel gospod Vencajz v pokoj, drugič je bil predpisan temu društvu naknadno užitiński davek 2143 K 79 vin., in razun tega se plačilo v obliki denarne kazni od 1000 K.

Tedaj pa je reklo omenjeno društvo tole: Ako moramo plačati pristojbine, tedaj smo izgubljeni. Nismo si se toliko pridobili na ta lep način, da bi se mogli vzdržati. Poginiti moramo.

Zato je napravilo društvo prošnjo na deželni odbor in je tam dejalo: "Deželni odbor, imej toliko usmiljenja z menoj in odpusti mi to kazeno. Odpisi mi to naknadno pristojbino užitińskega davka, sicer moramo napovedati konkurs".

Deželni odbor pa ima v sebi čut pravičnosti, zato je rekel: "Da, soditi nečemo po načelu: Male tatove obešajo, a velike izpušajo! Tudi velikega treba enkrat obešiti. In zato mu ni odpisal te kazni. Toda

Quo vadis?

Romań.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

"Delaj, kar hočeš, toda jaz mu verjamem. Ako si pa misliš, da me odvrneš od njega, porogljivo ponovljaje njegovo ime, pa ti povem, da se motiš."

"Torej dovoli mi še jedno vprašanje: ali si že postal kristijan?"

"Doselej še ne, toda Pavel iz Tarse pojde z menoj, da mi razloži Kristusov nauk, in potem sprejemem krst, kajti to, kar si ti dejal, da so oni sovražniki življenja in veselja, ni resnično."

"Tim bolje za te in za Ligijo," odvrne Petronij. Potem skomignivši z rameni reče kakor sam sebi:

"Čudim se samo temu, kako ti ljudje pridobivajo privržencev in kako se ta sekta širi."

Vinicij pa mu spregovori s takšno vnemo, kakor bi bil že sam krščen:

"Da! Na tisoče in stotisoče ljudi je kristijanov v Rimu, v italijanskih mestih, na Grškem in Aziji! Kristijani so že v legijah, med pretorijanci ter celo v sami cesarjevi palači. Ta nauk spoznavajo sužnji in svobodni, siromaki in bogatini, plebejci in patriciji. Ali mar ne veš, da so tudi nekateri Kornelijci kristijani, da je Pomponija Grecina kristijanka, isto tako tudi Oktavija in Akta? Da, ta nauk si osvoji ves svet; samo on ga more prenoviti. Ne majaj z rameni, kajti

kdo vé, ako se čez mesec dnij ali čez jedno leto sam ne pokristijaniš?"

"Jaz?" zakliče Petronij. — "Ne pri Letinem sinu! to se ne zgodi, naj si bi tudi imelo učenje v sebi takisto božanstveno kakor človeško resnico... To bi zahtevalo truda, jaz pa se prav nerad trudim. Zahtevalo bi zatajevanja, jaz pa se v življenju nerad zatajujem. S tvojim značajem, ki je enak ognju in kropu, se je moglo pripetiti nekaj takega, toda jaz? Jaz imam svoje dragotine, svoje véze in svojo Euniko. V Olimp ne verujem in si ga prirejam na zemlji ter ga hočem uživati, dokler me ne zadene strela božanstvenega streleca, ali dokler mi cesar ne naroči, naj si odprem žile. Vrh tega imam rad tudi vonjavo vijolice in dobre jedi... Ljubim tudi naše bogove... kot retorične figure ter Ahajo, v katero se pobiram z našim debelim, tankonožnim, neprekosljivim in božanstvenim cesarjem Augustom Periodonicesom, Herkulom — Neronom!"

Po teh besedah se pri sami misli, da bi mogel sprejeti nauk galilejskih ribičev, razveseli ter jame poluglasno peti:

"Z zeleno mirto hočem venčati svoj meč, nalik Hermodiju in nalik Aristogitonu..."

Nakrat je umolknil, ker je oproščenec dal znamenje, da je dospela Eunika.

Takoj po njenem prihodu donesejo tudi večerjo, in citraši zapojó nekoliko pesmij. Vinicij je pripovedoval Petroniju, kako ga je na to misel, naj gre naravnost k apostolom, pripravil Kilon in da je na to misel prišel uprav takrat, ko so Kilona bičali.

Petronij, katerega se je znova polastil zaspanec, položi roko k delu ter reče:

"Ta misel je bila dobra, ker je tudi vspeh bil dober. Toda, kar se tiče Kilona, bi bil jaz naročil, dati

mu pet kosov zlata. Ker pa si ga le dal bičati, bilo bi bolje, pretepsti ga na smrt, kajti kdo ve, če se mu sčasoma naši senatorji še ne bodo priklanjali, kakor se dandanes priklanjajo našemu čevljarskemu vitezu Vaciniju. Lahko noč!"

In snevši si vence, oba, on in Eunika, vstaneta ter gresta domu. Ko odideta, stopi Vinicij v knjižnico ter napiše Ligiji to-le pismo:

"Hočem, kadar, o boginja, odpreš svoje zale oči, naj ti to pismo reče: dobro jutro! Zato ti nocoj pišem, dasi te jutri vidim. Cesar pojutrišnjem odide v Ancium in jaz — oh! moram ga spremljati. Rekel sem ti že, da bi postavil na kocko svoje življenje, ko bi ga ne ubogal, toda sedaj bi še kaj nerad umrl. Toda ako ti želiš, naj ne pojdem, pa napiši samo jedno besedo in jaz ostanem, in Petronij prevzame nalogo, da odvrne vsako nevarnost od mene. — Danes, ko je dan veselja, sem razdal nagrado sužnjem, kateri so služili v moji hiši dvajset let; jutri zarano jih popeljem k pretoriju, da jih oprosti. Ti, predraga, me moraš za to pohvaliti, kajti zdi se mi, da se to strinja z onim sladkim naukom, katerega spoznavam, in ponavljam ti, da sem to storil radi tebe. Jutri jim porečem, da se imajo tebi zahvaliti za svojo prostost, da ti bodo hvaležni in poveljevali tvoje ime. Zato pa se sam izročam v sužnjost tebi in tvoji, in dal Bog, da se nikdar več ne oprostim. Proklet naj je Ancij in potovanje Rudečebračca. Trikrat, štirikrat srečnejši sem od Petronija, da nisem tako moder kakor on, ker bi nemara moral iti z njim celo v Ahajo! Sedaj pa mi bo trenutek ločitve slajšal spomin na Tebe. Kolikokrat mi bo le mogoče se odtrgati, zasledem konja ter pohitim v Rim, da potolažim svoje oči s pogledom na te, svoj posluh pa s tvojim glasom.

(Dalje pride.)

dr. Šustersič z načelnikom tega društva ni bil nikakor v zadregi za drugo pomočno sredstvo. Gospodje imajo odprta vedno še kakera vrata, skozi kakera smuknejo lahko vun. Takoj so bili pri visokem c. kr. ministriju in so dejali: „Visoki c. kr. finančni ministerij! Odpisi nam pristojbino in kazen! Berači smo, uboge pare! Saj vendar jadramo pod klerikalno zastavo, zato tudi gotovo zaslužimo največji ozir“.

Najbolj čudno naj vsej stvari je sedaj sledeče: Kompetentna, odpisati ali ustaviti kazenske postopanje v dohodarstveno kazenskih zadevah, je le finančna deželna direkcija, ki je tudi v tem slučaju naznanila vinogradniškemu društvu pogoje, pod katerimi bi postopanje ustavila. Toda društvo ni hotelo sprejeti teh pogojev, in zato se je obrnilo na gospoda finančnega ministra, in finančno ministerstvo se je pokazalo nerazumno usmiljeno; reklo je: „Ker si tako nedolžen grešnik, ti zmanjšamo kazen na 200 K“. (Poslanec Malik: Kak minister je to?) To se je zgodilo v letošnjem letu. (Živahni čujte, čujte — klici.)

Sedaj vas hočem vprašati: Kaj bi se storilo kmetu, kateri se je zagrešil s tem, da se je odtegnil užitinskemu davku, in kateremu bi predpisali le 50 kron, in ko bi se tudi po nagih kolenih priplazil na Dunaj k finančnemu ministru? Temu bi ne odpisali niti ene krone. A tu se je uresničil zopet pregovor, da velike tatove izpuste. Tu bi se bilo moralo začeti kazensko postopanje, ne le dohodarstveno kazensko postopanje, marveč kazensko postopanje radi goljufije. Tu je bila kazen tako nizko stavljena, namreč samo na 1000 kron, dotim bi morala biti po kazenskem zakoniku stavljena mnogo višje. Pa niti s tem se ni zadovoljila ta klerikalna strankina organizacija, temveč mučila je tako dolgo ministerstvo in moledovala, dokler ji ni potom milosti odpisalo 800 K ter zmanjšalo kazen. To gotovo ni bilo na pravem mestu, in nečem preiskovati, jeli je finančno ministerstvo pospeševalo moralo, zlasti davčno moralo. Sicer pravijo vedno: To in ono služi v povzdigo davčne morale. Prosim, če pa honorira ministerstvo tako odtezanje davkov, tedaj preneha vsaka davčna morala. Kmeta, to ubogo paro, vedno tlačijo in tepajo, dotim velikih tatov ne zadenejo. Obžalovati je, dasi privoščim vsakomur največjo popustljivost od strani oblasti, ako se honorirajo tako eklatantni prestopki zakonov, tako eklatantno odtezanje davkov.

Izgubiti moramo vso vero v pravičnost vlade, ako se postopa na tak način. Vprašam nadalje, kaj pravite k temu, da je dobila ta strankina organizacija v zadnjih dveh letih iz državnih sredstev 5000 gl. podpore, ne da bi nam bilo znano, od kod je dobilo visoko poljedelsko ministerstvo informacije, da je pomogla temu očividno bojevitemu društvu s tolikimi sredstvi. Ako bi bilo prosilo podpore kako društvo, ki zasleduje res plemenite namene, bi ga bili zavrnili ali pa odpravili s kako bagatelo. Imel bodem priliko se enkrat v bugetu o tem govoriti. Tu pa konstatiram le eno, da na Kranjskem deželna vlada niti vedela ni, da je dobilo društvo to podporo. (Čujte! Čujte!)

Prosil bi torej prav uljudno njega ekselenco, gospoda poljedelskega ministra, da nam pove, odkod je vzel informacije, da je dal klerikalnemu društvu tako ogromno podporo na razpolago, in ako je to res storila kranjska vlada, potem naj navede vzroke za to, in govorili bomo z njo potem nadalje. Doslej pa je splošno znano, da vlada o tem ničesar ne vé, da so dali preko glave deželnega predsednika klerikalnemu bojevitemu društvu, „Gosp. zvezi“, to izredno visoko podporo na razpolago. Omenjam to iz dvojnega vzroka. Prvič zato, da boste videli, da so klerikalci pri nas res dete, katero vlada vedno neguje, dotim nam popolnoma drugače na prste gledajo, drugič zato, ker sem našel neko gotovo notranjo zvezo med to podporo in med onimi 1000 gl., katere je plačal dr. Šustersič iz lastnega žepa. (Živahno pritrdjevanje.)

Gospodje! to je zame jasno, da mora vladati neka notranja zveza med temi podpornimi sredstvi in med onimi 1000 gl., katere je dr. Šustersič sele v najnovejšem času razglasil kakor svoje privatno darilo. (Čujte! Čujte!) Ne bom trdil, da se je to res zgodilo, toda jako radoveden in jako hvaležen bi bil jaz za oni račun, ki bi ga nam dala „Gospodarska zveza“ glede porabe teh 5000 gl.

Torej, gospodje, hotel sem reči, da bi me zanimalo, ako bi nam visoko poljedelsko

ministerstvo pojasnilo, kaki motivi so bili merodajni, da je dovolilo stranki ta velikanska darila. Potein pa bi vprašal finančno ministerstvo, zakaj je postopalo napram temu društvu tako milostno pri odpisu kazni. Kako vredno podpore, in kako splošno koristno je to vinogradniško društvo, bom dokazal še z nečim drugim. To društvo je imelo preteklo leto kazensko obravnavo, in pri tej se je uradno — morda boče gospod dr. Šustersič zopet kratko malo rekel, da so bili tam slabi juristi (Veselosť) — sledeče dognalo: „Toženo društvo izjavlja po svojem zastopniku, da mu je neki Udovič sestavil bilanco meseca februarja t. l. — to je bilo l. 1900 — in da je bilo izkazano 84 kron prebitka, a da je bila ta bilanca le približna (aproksimativna), ker se ni napravil nikak inventar, in ker se je moralo vino dražje prodajati, nego je bilo vredno, ker bi sicer moralo društvo konkurs napovedati. (Veselosť in Čujte! Čujte!) To je sodba z dne 23. oktobra 1901 pod štev. C G 28/00/14.“

Ta sodba in to priznanje vam podajata najjasnejšo sliko o čudnem poslovanju in čudni organizaciji tega društva in o krasnem knjigovodstvu.

Gledé knjigovodstva so izjavili trije, pod prisego zaslišani knjigovodje, sledeče: Absolutno nemogoče je, sestaviti bilanco; nobenega začelnega inventara ni, nobene blagajniške knjige o začetku podjetja, in tudi nikakih količin vina ni možno konstatirati, kajti vpisano ni niti, koliko vina se je nakupilo, niti kako se je izpreminjalo.

Tako posluje društvo pod načelništvom bivšega dež. sodnega svetnika (Posl. dr. Ferjancič: Advokata!), sedaj je advokat. Ko je izstopil iz sodniške službe, je postal odvetnik, padel je torej na boljše plat.

Zgodovina označuje prav razločno stvari, in glejte: če predloži sicer kdo falsificirano bilanco, ga po zadržnem zakonu § 89. takoj primejo. A kaj se je zgodilo v tem slučaju? Tu je naše glasilo, „Slovenski Narod“, naravnost pozvalo drž. pravdnika in dejalo: Drž. pravdnik, ali ne poznaš § 89. zadržnega zakona? Tu je priznan falsifikat, ponarejena bilanca! Lohi se društva, kakor se ga po zakonu moraš lotiti! Toda do danes se ni zgodilo nič in to dokazuje, da je roka pravice tako kratka, da klerikalne stranke ne doseže.

Vi vidite torej, kako stoje pri nas stvari, kako se je razvil boj, čegar duševni oče je dr. Šustersič pod patronanco njegove eminence kardinala Missije. Ako bi dr. Šustersič ne bil postal političen pomagač škofa Missije in njegovega naslednika, bi ne bil nikdar vsplamtel ta strašni boj v naši domovini, boj, ki bo imel najskodljivejše gospodarske in socialne posledice. Mi moremo samo prekinjati ono uro, v kateri se je sklenila ta zveza dr. Šustersica s klerikalizmom, kajti posledice bomo nosili še stoletja“.

Shod pri Rebku.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je sklical v nedeljo javni shod v središče Vipavske doline, v prostore znane Furlanove gostilne „pri Rebku“. Lep dan je bil. Zato je privrelo na shod veliko ljudstva, gotovo nad 600 oseb.

Predzrnost narodno-napredne stranke, da se upa sklicavati javne shode celo sredi klerikalne domene, je hudo razjezila korifeje naše črne bande. Sklenili so, da treba na vsak način uprizoriti nekoliko skandalov, katere bodo potem še povelicevali v svojih listih ter lagali o shodu, kakor znajo le klerikalci, ki se greha nič ne boje.

Župnik Grčca, ki je se vedno „deževni poslanec“ v družbi Berinca in Lapanje, je pripeljal na voze svoje zveste Šempasce; on je bil najbolj točen, ker došel je prvi na bojišče ter je poučeval svojo četo o vsem, kar treba. O pravem času je dospel tudi župnik Kosec iz Kamenj. Prečastita gospoda sta si začela šepetati: „Ali bo kaj? — Težko! — Veliko premalo nas je! — Pa vsaj poskusimo! Nekaj vrišča že naredimo!“

Predsednik izvrševalnega odbora, dr. Henrik Tuma, je pozdravil množestveni shod. Veseli ga, da se je na kratko vabilo v „Soci“ in „Primorcu“ zbralo toliko mož iz Vipavske doline. Prepričan je, da ogromna večina je prišla z namenom, da se shoda okoristi, bo pazljivo poslušala govornike in potem sodila po svoji zdravi pameti. Vidim pa, pravi govornik, da se je namenoma pribotalo na shod tudi takih ljudi, ki s o

pamet doma pustili, in taki izvršujejo le nalogo razsajacev, da bi shod motili, kar je pač prav lahka reč. Shod je javen. To pomeni, da se ga udeleži lahko vsakdo brez osebnega vabila. Ali naša stranka sklicuje shode za svoje pristaje. Kdor pa se iz druge stranke vsili na naše shode, naj ve, da je tu gost, od katerega zahtevamo, da se spodobno obnaša. — Nimamo pa nič proti temu, da se oglasi k besedi vsakdo, tudi iz nasprotne stranke, zagotavljamo mu prosto besedo, zahtevamo pa, da se shod ne moti po vzgledu v Dutovljah in Kojskem. — Naša stranka se drži načela, da bodi predsednik shodu po možnosti mož iz občine, v kateri zborujemo. Zato predlagam za predsednika g. Janka Vodopivca.

Do tu je bilo vse mirno. Zdaj pa je pričela komedija po že znanem klerikalnem uzorcu. — Za g. Vodopivca se je ozvala ogromna večina, ki je dvigala roke, klobuke in klicala običajni: živio! Gosp. Vodopivec je tudi že stopil k predsedniški mizi, — ali „vri!“ Grčevi Šempasci so začeli razsajati, in kričati, naj se voli župnik Kosec. To je zbudilo seveda velikanski odpor ljudstva, ki je trajal nekaj minut. — Namen klerikalne peščice je bil očiten: razgnati shod po vzgledu v Dutovljah, t. j. kričati v ospredju toliko časa, da poteče čas brez govorov. Ako so to dosegli, so zadovoljni, ker klerikalci so apostoli teme; bojé se, da bi se ljudstvu oči odprle, zato so veseli, ako odpravijo domov kakega govornika brez govora, dotim oni dovolj govoré po cerkvah, katere zlorabijo in skrunijo. Od vseh kričacev so se odlikovali slavni voditelji vrih Šempascev: deževni poslanec in župnik Grčca, nadučitelj Rustja, po zmerjanju Skopitar (katerega je učiteljstvo izključilo iz svoje srede); in občinski tajnik Batič, ki si je proslavil ime na posebno čudovit način v istrskih Jelšanah. Ti trije so zahtevali in zahtevali, naj se glasuje za predsednika.... Torej Dutovljanski vzorec, da bi s samim glasovanjem porabili ves čas, ki je shodu odmerjen. Ta zahteva je naše zborovalce silno razkačila. Videli so, da je bilo za gosp. Vodopivca nad 500 oseb, ali vsejedno so zahtevali glasovanje.... Ker pa le niso nehali kričati, so naprednjaki zgubili potrpljenje in so odgnali razsajace daleč tje zadej na travnik. Marsikak klerikalec se ni dobro počutil v gnječi; deževni poslanec Grčca je bil strašno blede, ko se je srečno izmotal. Mož je spoznal položaj, da se je korenito ponesrečil ves manever, zato je hotel na drug način doseči kak uspeh, s katerim bi se pohvalil po „Norici“ in „Primojencu“. Stopil je k dr. Tumi in rekel, da želi besede v namen, da ljudstvo pomiri. — Dr. Tuma pravi: Gospod župnik Grčca želi besede, da bi zborovalce pomiril. Jaz proti temu protestujem, ker naših zborovalcev miriti ni treba; oni so došli na shod, da bi se kaj naučili, da si shod okoristijo, da se poučijo o razmerah v deželi in državi. Ako pa hoče g. župnik Grčca pomiriti svoje Šempasce, nimam nič proti temu. — Ko pa je predsednik hotel dati Grči besedo, ga ni več bilo, da bi miril svoje vrle Šempasce. — Naj se omenimo, da so nekateri Grčevi božji volki grdo preklinjali. Neki naprednjak zakliče: Ne kolnite v pričo gospodov nunccev! Splošen smeh. Vseh prizorov ni mogoče opisati.

Ko so bili Šempasci z voditelji vred potisnjeni v ozadje, je zborovanje mirno nadaljevalo; okoli 500 oseb je poslušalo dr. Tuma nad dve uri. Razpravljal je o politiskem in gospodarskem programu stranke, o vipavski železnici (tu je vse temeljito pojasnil). Mnogi naprednjaki so daleč zadej držali v sahu one vrle Šempasce, posebno Skopitarja in Batiča, ki sta neprestano divjala. — Pohvalno pa moramo omeniti šempaskega župana g. pl. Monarija. To je mož resničnega verskega prepričanja; zato je z njim mogoče vsak razgovor. Župnik Grčca se v tem pogledu razlikuje od župana kakor črna noč od jasnega dneva. Gosp. Monarija je zalilo divjanje njegovih občanarjev. Večkrat je prosil, naj mirujejo in raje poslušajo. Koliko ga spoštujejo — je videl sam. Skopitar se je obnašal kakor pobalin, katerega se s palico nažene. Navzoče gg. učitelje je bilo sram, da dela toliko nečast svojemu stanu.

Govoriti bi imela še dr. Treo in Gabršček, ali ura je bila že pozna. Zato je dr. Tuma prečital le resolucije, ki so bile soglasno sprejete. Glasé se tako:

1.) Javni ljudski shod narodno-napredne stranke „pri Rebku“ na Goričici dne 5. maja enoglasno pozivlje deželni

zbor, da poviša redno letno podporo za napravo vodnjakov, napajališč in vodovodov najmanj na 20.000 K, svoto za brezobrestna posojila vinogradnikom pa določi najmanj na letnih 40.000 K; od katerih naj se polovica porabi za vinograde, opustošene po trtni uši, druga polovica pa za napravo novih vinogradov. Pri razdeljevanju teh podpor naj se v prvi vrsti gleda na one gospodarje, ki redno in pravilno gospodarijo, ne glede, ali imajo spričevalo uboštva ali ne.

2.) Pozivljata se državna poslanca, da se zavzameta za to, da se vprašanje vinske klavzule reši tako, da se naloži za uvoz italijanskega vina carine najmanj 40 K na kvintal.

3.) Deželni zbor se pozivlje, da podpira ustanovljenje strelnih postaj proti toči s tem, da izposluje dobavo strelnega prahu po tovarniški ceni ter prevzame na račun deželnega zaloga stroške dobave. Skladišča za strelni prah bi bilo napraviti v večjih občinah vipavske doline, v Dornbergu, Šempasu, Rihembergu, Kamnjem in v Ajdovščini, ter naj se za zgradbo teh skladišč da iz deželnega zaloga primerna podpora.

4.) Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke se pozivlje, da stori primerne korake, da se postajališče in nakladališče Kamnje premeni v postajo, kakor tudi da se postaja Selo imenuje po prvotnem sklepu komisije Batuje-Selo.

5.) Enoglasno se odobruje postopanje državnega poslanca za kmetijske občine goriške g. Oskarja Gabrščka in posebej, da ni vstopil v klub pod vodstvom dr. Šustersiča, načelnika gospodarske organizacije na Kranjskem. Odobruje se pa tudi njegov izstop iz „hrvatsko-slovenskega kluba“ ter pričakuje od krepkega nastopa narodno-naprednih poslancev najboljših vspehov.

Dr. Tuma je dejal, da celo nazagrizenejši klerikalci lahko glasujejo za vse te resolucije, razun jedne, v kateri je govora o — zindri. Splošen smeh. Predsednik Vodopivec zaključil shod z zahvalo govorniku dr. Tumi.

DOPISI.

Iz Banjške. — Dne 28. apr. v nedeljo se nam je oznanilo v cerkvi, da je ces. in kr. okr. glavarstvo v Gorici poslalo odlok, s kojim se naša kuratna cerkev sv. Duha vsled razpadajočega stropa zapre, dokler se je ne popravi.

V to svrhu se je bil zbral konkurenčni odbor dne 28. apr. na poziv gosp. kurata v farovžu. Konkurenčni odbor, osnovan iz peterih udov, ni sklenil ničesar, pač pa so se vsi udje odbora odpovedali razven gosp. župana, ki pa je ves čas tega neumestnega zborovanja le molčal. Predlagali so, naj se v starešinstveni seji izvolili nov konkurenčni odbor. Sedaj ko smo postavljeni z dežja pod kap, sedaj ko bi mogli svoje strune najbolj naviti, izvili so jo. Vzrok temu je bilo „nesporazumljenje!“ —

Poklicani možje so bili sli tudi na cerkev, pogledat odprtino, razvaline, in eden je bil skoraj padel vsled neprevinosti skozi odprtino doli v cerkev, stoprav da ga je ključar Miha še zgrabil za sukno. Nekateri so rekli, da „lodi na cerkvi so še dobri, če v zidu niso gnili! G. župan pa je rekel: „V zidu če so tudi gnili, da so le zunaj še celi, pa je dobro!“ — Jedni so omenili, da bi cerkev malo zvišali! G. župan se je izrazil: „Bolje naredimo, če cerkev malo stegnemo in, da je ne bo potreba višati, vrzimo se tisti del stropa, ki je gori, dol, in potem bo naša cerkev ravno taka kakor na sv. Gori; stroške s tem pa odstranimo!“ Drugi so zopet hoteli, da bi cerkev malo stisnili i. t. d. i. t. d. „Vsak po svoje“, je rekel Bohinjec, ko je z svedrom kravo zavrtal!

Zborovalo se je in zborovalo ter nič vkrenilo. In ker se naposled le nič ni sklenilo in dognalo, je minula potrpežljivost tajnika konkurenčnega odbora, vstal je in jezno odšel, za njim jo je popihal gosp. župan, zgrabil je klobuk, vzel iz žepa „fajfco“, natalčil, prižgal, pa z Bogom odbor!

Ljudje povprašujejo, poizvedujejo: „Kam bomo pa k masi hodili, ker so nam cerkev zaprli?“ Edni pravijo, da zadej za cerkvijo, drugi nočejo tam, ampak pod lipami, pri soli, kjer je bolj hlad, tretji pravijo, da se

bo masevalo v zgradbi, med vratni bode g. nunc pa pridigal, oklicaval bo pa Anton, obč. obhodnik, pred cerkvijo. Kadar bo solnce sijalo, bo že se, ko bo deževalo, pojde piskava!

Kaj vse smo Banjškarji doživeli, da so nam cerkev zaprli, slisal sem nekega, ki je rekel, da ga je sram povedati, da je Banjškar, in če ga kdo vpraša, od kod je, da poreče, da je iz Kala.

Zjedinimo se ter cerkev vsaj toliko popravimo, da bodemo smeli notri. Jedni pravijo: „Novo sezidamo in veliko, kakor je v Kalu, drugi zopet: „Nova cerkev stane veliko, in če bo velika, bo pa preveč mrzla, tretji hočejo staro cerkev tučeti, četrti popravljeno i. t. d. In tako ne pridemo nikoli do konca in kraja! Komisija pa vse lepo odloči!

Z Bogom! Banjškar.

Domače in razne novice.

Osebnostne vesti. — C. kr. namestništveni tajnik g. prof. Attles prevzame v četrtletno vodstvo goriskega okrajnega glavarstva.

Deželni nadzornik za davčne urade je imenovan finančni svetnik Milčevič.

Poroče. — Včeraj sta se poročila v cerkvi sv. Ignacija na Travniku g. Vekoslav Zajec, družabnik trdnice Konjedic & Zajec, in g. Olga Konjedicova iz široko znane narodne rodbine veleposelnika in župana Konjedic v Plavah. Novoporočenca sta takoj odpotovala. — Mnogaja leta!

V soboto večer se je praznovalo v hotelu pri „Treh kronah“ fantovsko slovo. Udeležilo se je okoli 30 gospodov. Med petjem in napitnicami je kavalir minula ura za uro, in precej pozno smo se poslovili od fanta Zajca, ki se vpreza v jarem sv. Lukeža.

V Ljubljani pa sta se poročila g. Jože Smertnik, knjigovodja posojilnice v Celju, pred par leti v Gorici, in g. Ana Antonija Hoge. Bilo srečno!

Danes se je poročil g. Anton Nabergoj, sin g. Ivana vit. Nabergoja, z g. Rozalijo Žiberna iz Tomaja. Zdravo in veselo!

Gosp. Nikola Hristić, velikoletni predsednik državnega sveta v Belgradu (gost v Gorici, o čemur smo pred kratkim govorili), je stalno umirovljen na svojo prošnjo radi bolehnosti in starosti. Gosp. Hristić je dobro znan po celi Srbiji pod imenom „čica Nikola“ — in je mož, ki je skoro 50 let zvesto služil domovini. Kralj ga je odlikoval z velikim križem reda Miloša Velikega.

Promocija. — Dne 13. t. m. bo promoviran v slavnostni dvorani vseučilišča v Gradcu sub auspiciis imperatoris doktorjem filozofije g. Fran Ilesić, c. kr. profesor na učiteljski v Ljubljani ter znani pisatelj. Marljivemu g. profesorju naše čestitke!

Dar. — Gosp. Vekoslav Zajec je izročil sirotinskemu zakladu „Trgovsko-obrtnega društva“ o priliki svoje poroke 50 kron. Presrečna hvala. — Ta zaklad torej lepo narasča! Naj bi našel obilo posnemovalcev.

Ob enem je izročil 50 kron „Solskemu Domu“.

Mesec majnik smo že pričeli, blizamo se koncu prve polovice leta, a mnogi naši gg. naročniki so docela pozabili na svojo — dolžnost do našega upravitelja. Mi imamo trde boje, ogromne troške, a podpora so nam točni plačevalci! Kdor je naš prijatelj, naj takoj spravi svoje račune v red!

Popravek. — V notici „Tolpa moralno dvomljivih elementov“ v stev. 51. na 3. strani v drugem predalu v četrti vrsti je citati pravilno „izrek kozbanskega podžupana“ ne župana, kakor stoji po pomoti tiskano.

Vipavska železnica. — Delo je že pričelo. Delalo bi se že v večji meri, ako bi ne bilo ovir pri — odkupu zemljišč. Ponekod se ljudje kar ne morejo odločiti, da bi prodali svoja zemljišča mirnim potom, marveč raje čakajo, da jih sodnija v to prisili. — Na shodu pri Rebku smo ljudem toplo priporočali mirno poravnavo, kjer je le količaj mogoče, ker dobro vemo, da po sodni poti bodo le naši rojaki pri krajsani. Kdor je prijatelj našega ljudstva, mora želiti, da se vsak tak spor mirno poravna. Komisija za sodno razlastitev je sestavljena le iz Italijanov, ki se za našega kmeta ne bodo poganjali! Pozor torej!

Delavsko bratstvo in podporno društvo v Gorici je sklicalo dne 2. t. m. ob 1/8. zvečer zaupen shod v društvenih prostorih, katerega se je udeležilo dovolj mnogo delavcev in obrtnikov. Glavni namen temu shodu je bil, pojasniti društvenikom pravi namen društva ter jih vspodbuditi, da vsak po svoji moči pripomore, da se društvo tudi dvigne do onega vrhunca, po kojem stremi. Predsednik g. dr. Tuma konstatira zadostno število udeležencev, kateri so se z ozirom na neugodno uro vendar udeležili shoda. Najprej pozove navzoče zborovalce, naj delajo na to, da se pomnoži kolikor možno število podporničarjev, pred vsem naj delodajalci, posebno obrtniki, pristopijo kot bralničarji, ker zlasti število zadnjih je še do zdaj precej malo; na ta način se dvigne upravni zalog ter povisajo podpore bolnikom. Glavni vzrok, da je društvo do zdaj života-rilo ter hiralo, je pač ta, da se društvo ni že par let brigalo za prirejanje kake veselice, katere so dandanes najbolj privlačno sredstvo, da se društvo innoži ter vspeva. Ko se le-

dina malo razorje, skrbeli bodemo, da društvo priredi najmanj dve veselici na leto: jedno po zimi, jedno po leti. Ustanovi se med društveniki — posebno mlajšimi — veselčni odsek, kateremu bode naloga, ko si društvo malo opomore, skrbeti za razvedrilo društvenikom — za veselice. Ker steje društvo veliko mladih, delavskih močij, se sešasoma v društvu ustanovi pevski zbor, kateri bode lahko nastopal samostojno pri veseljah.

— Društvo ima tudi namen, zbirati zenske v svoje okrilje, katere imajo kot društvenice po pravih iste ugodnosti kakor možki. Ker se pa tega do zdaj prav nič ni izvajalo, moramo s skupnimi močmi družiti v društvu ženski spol. Gosp. Obidič je o tej priliki sprožil misel, naj bi najprej pristopile vse gospe soproge sedanjih društvenikov in bralničarjev, katere sestavijo poseben odsek ter one same s svojim uplivom vzbijajo ženski spol, posebno služabnice, katerih je nebroj med nami, da pristopijo društvu. Gosp. predsed. sprejme z zadovoljstvom sproženo misel na znanje, ker je vsega uvaževanja vredna. Z ozirom na to, da so služabnice večkrat razpostavljene milosti in nemilosti svojih gospodinj v slučaju boleznij kakor brezdelja, bode služilo društvu, popolnjeno s prej omenjenim ženskim odsekom, tudi kot nekaka posredovalnica za službe brezdelnim služabnicam. V to svrhu bi se določili posebni prostori. Zborovalci so sledili vse te misli s posebnim zanimanjem ter bili uverjeni, da pri dobri volji ter z združenimi močmi se vse to lahko izvede. — Gospod Obidič je izrazil nadalje željo, naj bi se sprejemali kot društveniki tudi oni, kateri so že prestopili določeno starost, ako so zdravi in krepki ter nimajo namena društvu škodovati, pač pa blag namen, društvu koristiti s svojim pristopom. — Skliceval se je posebej na to, da vzbudi društvo na ta način zanimanje med onimi delodajalci in obrtniki, kateri niso mogli doslej pristopiti k društvu radi starosti ter imajo mnogo delavcev v svojem okrožju, katerim niso dovolili pristopa k društvu, ker gospodarjem ni bilo to mogoče. Na ta način pa bodo radi pristopali vsi stareji delodajalci in obrtniki s svojimi polložnimi delavci vred. To bode društvu jako koristilo. — Gospod Reja omeni končno, naj se poučujejo obrtniki in delavci o ugodnostih, kateri uživajo pri društvu. Naše društvo deli podporo vsakemu vrednemu društvniku v slučaju boleznij v smislu pravil, docim druge bolniške blaginje skrbe najprej za rezervni fond in upravne stroške, delavci pa dobijo komaj, kar ostaja. Gosp. Hrovatin popolni to misel v tem, da so slučaji že dokazali, kako so nekatere blaginje ustavile podporo bolnikom brez opravičenega razloga, kateri so se morali potem brezuspešno prepirati z omenjeno blaginjo, kar se pa pri nas ne more dogajati. Končno omeni gosp. predsednik z zadovoljstvom, da je število društvnikov, bralničarjev in podpirateljev, v zadnjih 14 dneh dovolj poskočilo, kar daje odboru le pogum. Navzoče pozove, naj širijo vse te zdrave ter uvaževanja vredne misli, katere so danes slišali med svojimi prijatelji-sodelavci in obrtniki, na katerih oporo društvo z gotovostjo računa, da vse to tudi sešasoma res izvede. Na to zahvali zborovalce za odziv na odborovo vabilo ter zaključil zborovanje.

Zanimivosti s shoda pri Rebku. — Župnik Grča je spravil k Rebku svoje vrle Sempasce na najetih vozovih. Kdo jih je plačal — g. Grča?! Tudi pili so možaki mnogo. Neki starejši mož je povedal, da „njega ves špas nič ne košta“, prišel je, ker so ga v to najeli. — Tajnik Batič je slišal mnogo grenkih. Po zasluženju. Nekdo mu je naposled prinesel korito s senom, rekoč: „Na, jej!“ Splošen smeh! — Rojčeva trombeta, drugače Janez Leban iz Črnič, je bil seveda tudi na shodu. Prodajal je svojo zarobljenost, kakor po navadi. Imel je nov klobuk, kar je zbudilo veliko obžalovanje. — Lepi pater Knava v Oseku je tudi plačal fantom voz, da so sli k Rebku. — Župan Slokar v Kamnjah je tudi čutil potrebo, da se korenito osmeši pred občinstvom. Zabavljaj je radi železniške postaje, ki je pa postavljena na onem mestu, kakor želi on sam.

Iz Cerkna nam poročajo: Dne 29. aprila t. l. je bil obsojen od tukajšnje sodnije slavnostni Ignac Valentič, župnik na St. Viski gori, radi prodajanja zdravil in zdravljenja na 30 K denarne globe in povrnitev stroškov pričam. Mož, kateri vtika svoj nos v vsako luknjo, je vendar enkrat pravo steknil.

Kakor čujemo, bodo imeli tam tudi misijon ali bolje politične pridige radi volitve deželnega zbora. Mi vam kličemo: pozor!

Odgovor ministrskega predsednika na Gabrščekovo interpelacijo glede popoščenja gradnje ceste po levem bregu Soče. — Na to interpelacijo, katero smo priobčili v 39. stev. „Soče“, je odgovoril ministrski predsednik kot voditelj ministerstva za notranje posle tako-le: „Za izgradnjo 10,5 km dolgega dela cestne proge na levem bregu Soče med Kanalom in Vogrščekom, za katero je proračunjena svota okroglo 200.000 K, je dovoljena podpora 100.000 K.

Od te cestne proge je izgrajenih odslej kakih 4,5 km, in sicer od Kanala do ceste, ki vodi v Avče, ter je pričeta spodnja gradnja velikega mosta čez Avče, kakor tudi sta zagotovljena dobava in postavljanje železnega gorenjega dela tega mosta po pogodbi.

Kar tice daljnj izgradnje ceste po levem bregu Soče, si dovoljujem pripomniti, da sedaj se zdi najprej potrebno, ker se name-rava graditi bohinjsko železnico, izdelanje cestne proge Tolmin-Kobarid, ki se dotiče mnogoterih krajev občin Tolmin in Libušnje ter se upošteva kot dovozna cesta k projek-tovanemu kolodvoru pri Sv. Luciji, docim je izgradnja proge Vogršček-Sv. Lucija, ob kateri stoji le neznatni kraj Log, manj nujna, ter bi se jo moralo za sedaj zapostaviti tudi iz tega vzroka, ker bo izpeljana ob strmem bregu, kateri se misli vzeti za napravo te cestne proge, tudi bohinjska železnica, vsled česar bi železniški načrt prihajal na mestih v navskrižje s cestnim načrtom ter bi imel za pogoj, prelagati poslednji.

V ostalem pa je vlada — s predpo-gojem dovoljenja dotičnih kreditov ustavnim potom — pripravljena, pospeševati izgradnjo cele ceste po levem bregu Soče s privolitvijo primerne državnega prispevka, predpostav-ljaje, da se udeležijo tudi dežela in interesovani činitelji primerno na pokritju stroškov, v katerem pogledu ne zamudim uplirati, da se dobične razprave hitro izvedejo.“

Dr. Šusteršič razposilja poslancem daljši spis, v katerem skuša opravičiti svoje postopanje z žlindro. V spisu pravi, da je imel samo namen — kmetom dobroto izka-zati. Vsi so nejevoljni, da jih skuša dr. Šusteršič s takimi nerodnimi mahinacijami pre-slepiti.

„Zaupnice“ dr. Šusteršiču. — V več-rnjšem „Slovencu“ kar mrgoli zaupnic za dr. Šusteršiča. Pozna se jim, da večina je — naročenih. Med njimi je tudi zaupnica iz Gorice. Glasi se: „Nacelstvo cen-tralne posojilnice izreka dr. Šusteršiču svoje neomejeno zaupanje in spoštovanje. Protestujemo proti ubi-vanju zaslužnih mož.“

Ali ste čuli dr. Pepeta, kako se je po-stavil za „žlindro“, ker mu je šel dr. Š. kro-nice za „Centrifugo“?!

Samoumr. — V Cerovljah pri Devinu se je obesil v petek v jutro Ivan Legiša p. d. Jarnekov. Sprla sta se z očetom radi ne-kega denarja. Oče ni hotel odnehati, sin pa tudi ne. Radi tega je šel oče po stražarje; med tam pa je stopil sin v svojo sobo ter se obesil. Ko so prišli oče in stražarji, so ga našli mrtvega.

Droblj. — Tekom meseca aprila t. l. je umrlo v Gorici 121 oseb.

Ali so potrebni ali nepotrebni mestni redarji v Gorici, ko imamo državno redarstvo, na magistratu v letnih proračunih pa luknje, o tem je sodba le ena. Število teh „gvar-dij“ sedaj pomnože še za tri! Službe so razpisane do 20 t. m.

V soboto se je peljalo po južni želez-nici skozi Gorico 205 romarjev iz Budim-pešte v Lour.

V soboto so aretovali neko 10-letno deklico, katere je ukradla v neki prodajalnici denarnico. Izročili so jo potem staršem, naj jo kaznujejo. Zgodaj je pričela.

Po Gorici je hodila v zadnjih dneh po hišah stara ciganka, ki je z raznoterim pre-rokovanjem kakor z grožnjami hotela upli-vati na ženske, da jej dajo denarja. Na primer je rekla: V vaši hiši je skrita kost nekega mrtveca. To morate poiskati, ker drugače Vas zadene nesreča. Da pa jo more-te najti, treba iti o polnoči na pokopališče molit. Ker pa bi se morda kdo bal iti v tej uri na pokopališče, je pripravljena ona to storiti za 2 K. Neslaba kupčija! Pravijo, da tako je nabrala nekaj denarja, kjer pa so jo pognali z njenim prerokovanjem, tam pa je preklinjala ter klicala nesreče na hiso. Končno so jo radi tega aretovali.

Za proslavo 1. maja so bili laški de-lavci dali napraviti razglednice z napisi in naris, nanašajočimi se na ta delavski praznik, ali redarstvo je prepovedovalo, razpečavati jih. Prva svetoletna procesija v Gorici je bila v nedeljo, in sicer s Placuta. Vodil jo je kardinal.

Družbi sv. Cirila in Metoda so od 10. do 30. aprila t. l. poslali prispevkov p. n. gospoda in korporacije med drugimi: Upravištvo „Slov. Naroda“ 140-41 K, uprav-ništvo „Mira“ v Celovcu 511 K, tvrda Iv. Perdan od vžigalce 600 K, bivši tamburaški klub v St. Petru na Krasu izkupilo za go-dala 90 K, litijsko-smartinske Slovenke do-hodek veselice 400 K, (po „Slov. Narodu“), združene ženske podružnice ljubljanske do-hodek veselice 1260-30 K, posojilnice: v Idriji 100 K, v Radovljici 30 K, za ljubljansko okolico 80 K (po „Slov. Narodu“), v Mengišu 10 K, za Loški polok, Drago in Travo 20 K, podružnici: ženska v Vel. Lasičah do-hodek veselice 60 K, ženska za Trbovlje in okolico 167-22 K.

Listnica. — G. dop. iz St. A. — V tisto reč, o kateri se govori, se vtikali, je pač kaj težko, ker stvar je jako kočljiva in na sama: „sumi se“ in „govori se“ se ne moremo ozirati. Tudi je čudno, da šele sedaj po tolikem času prihajajo na dan s takimi govoricami in sumnicami. — G. Š. v K. Do-tičnega lista nimamo na razpolago. Prosili bi Vas lepo, ako nam pošljete tisto številko 17. „W. L.“, katero omenjate. Po uporabi jo Vam vrnemo. Stvar pa je prevažna. Zdravi!

Razgled po svetu.

Državni zbor. — (Dalje.) V razpravi je bilo poročilo poljedelskega odseka o treh

predlogih, naj se sklene zakon proti umet-nemu maslu ali margarinu. Vsi predlagatelji zahtevajo zakonite določbe proti ponarejanju masla, sira, masti in dotičnih žab, v prvi vrsti pa proti umetnemu maslu. Vse evropske države, tudi Rusija in severo-ameriške dr-žave, imajo že zakone za uredbo izdelovanja in prometa z umetnim maslom. V Avstriji imamo sicer zakon z dne 16. januarja 1896. proti ponarejanju živil, toda ta zakon je ve-činoma na papirju in tudi kazni niso za-dostne. Zato je potreben poseben zakon gledé umetnega masla, ki se izdeluje mno-gokje iz najslabšega loja z malo primesjo čistega masla. V Avstriji pa se izdela na leto nad 200.000 meterskih stotov umetnega masla. Do leta 1898. se ga je izvozilo iz države nad 43.000 meterskih stotov, uvozilo le 652. Sedaj pa se ga izvozi le nad 7000 in uvaža že nad 11.000 meterskih stotov. A svinjske masti se izvaža okoli 229.000 me-terskih stotov, večinoma iz Amerike.

Vsa ta mast pa je večinoma umetna, namreč zmes margarina in rastlinskega olja, ker nobeno živilo se tako ne ponareja, kakor ravno maslo in mast. Zato je treba z za-konom zavarovati pošteno domačo produkcijo proti umeznim konkurenci in dobičakelnosti. Ze v prejšnjem zasedanju je odsek zgotovil dotični načrt zakona, a zbornica ga ni rešila. Odsek ne zahteva, da se prepove izdelovanje umetnega masla in sira ali umetne masti, ampak: 1. Da so vsi ti umetni izdelki zdravju neškodljivi in 2., da se prodajajo tudi kot umetni izdelki.

Položaj v parlamentu se je znatno posutil, ker odklanjajo nemške stranke mla-doške postulate glede regulacij rek in glede junktima mej investicijsko predlogo in regulacijo rek. Mladotški klub je izdal izjavo, da ostane pri svojih postulatih.

Novo lokalno železnico. — V potek je vlada predložila načrt zakona gledé novih železnic nižje vrste. Teh je 18 v dolžini 605 km. Troški se proračunavajo po kurzni vred-nosti na 72.889.600 kron, in bi jih pokrili s prispevki država, dežele in udeleženci. Vse te železnice bi se gradile večinoma na českom, nekaj v Galiciji, dve na Tirolskem in na Stajerskem od Hartberga do Friedberga.

Za ustanovitev hrvatske šole na Reki se resno trudijo tamkajšnji hrvatski rodoljubi. Pred kratkim je imel v to svrhu zbrani odbor sejo, v kateri je sklenil, po-zvati vse Hrvate na Reki na shod, na katerem se potem končno določi, kaj in kako bo z nameravano šolo.

Kriza v Nemčiji. — Odstopili so finančni minister, poljedelski in za notranje posle. Vsi trije so bili tem povodom odlikovani. Imenovani pa so že novi: Reinbaben za fi-nance, pl. Podbielsky za poljedelstvo in baron Hamerstein za notr. posle.

Na Španskem. — Duhovnik don Segi-smondo Pey-Ordeix, urednik „Nuestra Re-vista“, je označil svoje delovanje tako-le: Kaj hočemo? Rešiti Španijo in cerkev. Gibanje je občno in se razširi kmalu po vsej Španiji. Z nami sta dva škofa v Kataloniji in več škofov v ostali Španiji. Naš cilj je jako preprost: mi nismo protiklerikalni, a hočemo vendar le ostati katoliki. Samo reformirati hočemo disciplino in notranjo organizacijo duhovenstva. Spostujemo dogme, ali vendar zahtevamo, da se cerkev in država razločita, da se jezuitski redovi ali reformirajo ali od-pravijo ter da se cerkveno imetje, v kolikor ne služi bogoslužju, vrne državi. Mi stremimo za osnovanjem samostalne španske cerkve, ki samo gledé dogme stoji pod vrhovnim vodstvom Rima. Škofije a cerkveni dosto-janstveniki pa naj bodo narodni, ne rimski.

Macedonija. — Položaj med Mace-donijo in Staro Srbijo postaja vedno slabši, dasi se Turkom prijazno časopisje trudi do-kazati, da se je vsled pomirljivega nastopa novega macedonskega odbora, kateremu na-čeljuje profesor Mihajlovski, položaj izboljšal. Iz Skoplja poročajo, da so se pri vasi Pri-dvorici zgrabili te dni Arnavti in Srbi. Se-demdeset Arnavtov je napadlo hišo nekega duhovnika in mu hotelo odpeljati hčer. Pre-bivalci so prehiteli na pomoč in vnel se je krvav boj, v katerem je bilo mnogo ubitih. Potem so Arnavti zažgali vas in ubežali.

V mestu Genf na Švicarskem živi 210 milijonarjev. Ko so pa nabirali za zlatavilisce za jetične, so se pokazali milijonarji kot ve-liki umazanci. Proračun za stavbo je bil narejen na 350.000 frankov, 70.000 pa za pohištvo. Nabrali so pa vsega skupaj samo 181.000 frankov, in sicer skoraj vse med srednjimi sloji in delavci.

V južni Afriki. — Angleški častniki poročajo v svojo domovino, da je položaj angleske vojske jako neugoden. V bolnišnicah imajo okoli 35.000 vojakov. Angleški vojni minister meni, da je nujna potreba, vojno skontati čim prej.

General Botla je sporočil Krügerju, da je vojni položaj se spremenil tako, da se mora imenovati ugoden. Buri so zopet go-spodarji vsega ozemlja Pretorije, ker so se izjalovile Frenchove nakane. Afrikanderji v severnih delih Kaplandije vstajajo. Okoli 7000 se jih je pridružilo Burom.

Poročajo o lepi zmagi Burov nad An-gleži pri Lophonteinu. Angl. general Babington je komaj ušel, drugo so mu vse pobrali in ujeli hrabri Buri.

Ker bi g. župan Pavlica v „Poslanem“ v „Gorici“ z dne 16. aprila t. l. št. 30. rad zanimal še svitlobo na solnce, moram podpisani izreči, resnici na ljubo, sledeče:

G. župan trdi, da ni res, da bi bil kedaj nasprotnik braniške ceste; jaz pa trdim, da ste res bili in ste se sedaj. Ali ste pozabili, gosp. župan, na Njeg. Velikanstvo l. 1882, ki je podarilo tedanjemu osnivalnemu odboru (sestavljenu iz podpisane, pok. g. Iv. Ličenca iz Rihemberga in Fr. Furlana iz Svinega, župana v Smarji) 1000 gld. za gradbo braniške ceste?

Takrat sem, kot bivši župan gaberski, na zahtevo c. kr. namestništva v Trstu dne 12. decembra 1883. sklical v posvet zastopnike občin iz Gabrij, Smarji in Rihemberga v Dol. Branico v gostilno And. Hmelaka. Med temi ste bili Vi, gospod župan, s pokojnim g. Andr. Robičem, tedanjim županom v Rihembergu. Na vsak način ste hoteli, da bi se podarjeni znesek 1000 gld. razdelil med omenjene občine, z namenom, da bi cesta popolnoma zaspala. Jaz pa sem vam to preprečil, kar vam lahko dokazem še s sedaj živečimi pričami. Iz tega lahko spredite, da mora vsak trezno misleči človek priznati, da ste bili koj začetkom nasprotnik braniške ceste ter je to res, in ne, ni res.

Dalje trdite, da se niste vrinili v odbor s pomočjo g. nadkomisarja Princiga. Resnica je, da so Vas udje odbora izvolili predsednikom tega odbora, a po kakem potu.

Leta 1890. 28. julija je bil sestavljen pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Gorici prvi eksekutivni odbor pod vodstvom gosp. komisarja Laščaka in nadinženirja Nordisa, kateremu odboru je bil izvoljen predsednikom pok. g. Iv. Ličen; a po njegovi smrti sem bil jaz dne 30. junija 1895. Takrat je bilo denarno stanje odborovo popolnoma na suhem, tako, da sem moral pri podzidanju mostu v Branici se nekaj založiti.

Hitro pa, ko ste izvedeli, da sem leta 1896. priboril s pomočjo gosp. E. Klavžarja, naših dež. poslancev in bivšega namestnika Rinaldinija lepo svoto 18.600 gld. od visoke vlade in dež. zbora, ste mogoče pozabili, kako pot ste, g. župan, nastopili?

Zahrbtno ste me napadli s Svojo lažljivo pritožbo do c. kr. okraj. glavarstva v Gorici dne 8. marca 1897. št. 226. Predložili ste, da občinari iz Gabrij, Smarji in Rihemberga žele volitev novega eks. odbora. Premotili ste s Svojim zvijačnim govorjenjem se g. župana v Smarjah, da je dotično krivo tožbo proti meni podpisal, za kar se je potem kesal, in ker je g. nadkomisar cenil tudi mene, je z velikim pritiskom od Vase strani še le 12. junija 1897. št. 9029 rešil Vašo vlogo. Tako ste z vso silo navijali, da ste me brez vzroka izbacili od predsedništva. Menda zato, ker vam je dišalo onih 18.600 gld.

Ako ste radi tega kaj užaljeni, recite „mea culpa“ in ne: „ni res“.

Gabrije, 4. maja 1901.

Ivan Turk
Županov.

* Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon. Op. ured.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Vdobja se zastoni in franko v Schwann-Apoteke, Frankfurt A. M.

Trgov.-obrtina registrovana zadruga z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadstr.

Obreštuje hranilne vloge, stalne, ki se nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4%, in vloge na Conto - current po 3-60%. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10-letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obreštujejo po 6-15%.

Vplačevanje se vrši osebno ali potom polnočnic na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9-12 dopoldne in od 3-4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9-12. dopoldne.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4

v Gorici

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Razpis dražbe.

Podpisano županstvo naznanja, da razpisuje tukajšnji „cerkveno-skladovni odsek“ zmanjševalno dražbo zgradbe novega župnišča v Opatjemeslu.

Sklicna cena je 15.023 K 46 vin.

Načrt, stroškovnik i gradbeni po- goji so razgrnjeni na ogled v občinski pisarnici ob uradnih urah.

Dražilo se bode tukaj dne 28. maja t. l. od 10-12 ure dopoldne.

Udeležnikom dražbe je položiti pred začetkom 5% varščino.

Županstvo Opatjeselo

dne 2. maja 1901.

Župan:

Marusič.

„GORIŠKA TISKARNA“

A. GABRŠČEK

v Gorici, Gosposka ulica 11

Izdaja sledeče časopise:

„Soča“ pol. časopis; izhaja 3-krat v tednu: torek, četrtek, sobota. — Letna naročnina kron 13-20.

„Primorec“ pol. časopis; izhaja vsaki petek. — Letna naročnina kron 3-20. — Najbolj razširjen slov. list v deželi.

„Slov. knjižnica“ leposlov. list; izhaja mesečno. Letna naročnina kron 3-60. — Doselej izšlo 98 sнопčev. S sнопčicem 91. smo začeli izdajati sloveči Tolstojev roman „Vstajenje“, kateri še vedno nadaljuje.

Sprejema tudi naročila

za tisek vsakovrstnih tiskovin

kakor:

Vabila k veselicam, trgovske račune in zaviti ter listovni papir s tiskom, raznovrstne posilke z zaviti v elegantnih skatlah, poročila in zaročna naznanila, osmrtnice itd.

Solam in županstvom priporoča

veliko zalogo izgotovljenih tiskovin.

Pred kratkim so izšle sledeče knjige:

„MARCO VISCONTI“

ital. spisatelj TOMMASO GROSSI; cena s poštnino vred kron 2-60.

„ODISEJA“ II. izdaja; s poštnino vred kron 1-40.

„VENEC SLOV. POVESTIJ“

I. in II. knjiga a kron 1-20; III. knjiga s poštnino vred kron 1-30.

„SALONSKA KNJIŽNICA“

I. knjiga: „O to ženske“ Spisatelj FRAN GOVČEKAR; cena s poštnino vred kron 2-20; II. knjiga: „Hamlet“ Prevel J. CANKAR; cena s poštnino vred kron 1-60.

Zahtevajte cenik naših izdaj, katerega pošiljamo zastoni!

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar

v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 - GORICA

priporoča

pristna bela

in črna vina

iz vipavskih,

furlanskih,

briskih, dal

matinskih in

isterskih

vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 50 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Rihard Brass

Gorica

zaloga vin in špirita na debelo.

Ulica Vetturini št. 11.

Domača, istrska in dalmatinska vina ter žganja prve vrste po nizkih cenah.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisanim jamstvom

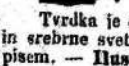
razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur ter izvoz zlatinice

Most (Češko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna verižica fl. 1-20; budilnik iz niklja fl. 1-95.

Tvrda je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetilje iz razstavljenih tisoč priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoni!

Anton Kuštrin

trgovac

z jedilnim blagom

Gosposka ulica št. 23 (v lastni hiši).

Priporoča svojo zalogo jestvin, kolovijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinjšega „Luka“ po jako nizkih cenah. — V zalogi se dobivajo testenine trdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici; cikorija in žveplenke družbe sv. Cirila in Metoda ter moke vsch vrst iz mlinov Joehmann iz Ajdovščine in Majdica iz Kranja.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 kilogr. naprej.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena t. r. ka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gosposka ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

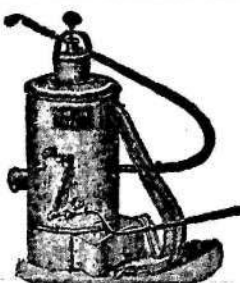
Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbiri dospelo novo sveže blago za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden, Cheviot, Kammgarn i. dr.

Krasna izbira volnenin, forštajnov (porhet), „Lawn Tennis“ i. dr. za ženske obleke.

Priporoča izborna perilo, bombažasto in cvrtnasto, katero prejema iz prvih slezkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in cvrtnaste, blago za blazine, plahite, kovrte, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovrtnike, zapetnice, prsnike, ovrtnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštnine proste.

Patentovani aparati

za žvepljanje na roko in za na hrbet

rabljivi na dva načina.

Patentovane škropilnice proti

peronospori

najnovejši sistemi.

Brizgalnice za žvepleni ogljik (Injektori)

proti filokseri

Aparati za streljanje proti toči.

Posebne brizgalnice za sadno drevje in vse druge priprave za sadje-in trtorejo pošilja po najnižjih tverniških cenah

IG. HELLER, DUNAJ (WIEN)

II. Praterstrasse 49.

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Rašela št. 2.

Zaloge v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medane ploščevine, orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolice

izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga

najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.